

ALLT OM

Historia

 SAGA
EGMONT

**MILJONKUPP
OCH RÅN**

ALLT OM
Historia

 SAGA
EGDMONT

**MILJONKUPP
OCH RÅN**

Allt om Historia

Miljonkupp och rån

SAGA Egmont

Miljonkupp och rån

Omslagsfoto: Shutterstock

Copyright © 2020 Allt om Historia och SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726381641

1. E-boksutgåva, 2020

Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt med författaren.

1. Var är mona lisa?

En augustimorgon år 1911 smyger en man osedd ut genom en bakdörr på konstmuseet Louvren i Paris. Tätt intill kroppen bär han en tavla, väl dold under kläderna. Mannen har stulit Mona Lisa, och snart är damen med det gåtfulla leendet världens mest eftersökta person.

Av Stine Overbye

SNABBÖVERSIKT

Bakgrunden: År 1911 försvinner Mona Lisa från sin plats i konstmuseet Louvren i Paris. Nyheten sprids snabbt över världen men mästerverket är som uppslukat av jorden.

Förloppet: Polisen tror att organiserade ligor ligger bakom stölden, men det är fel. Två år senare kontaktas en konsthandlare i Florens av en bondtjuv som vill sälja tavlan.

Konsekvensen: Från att ha varit ett mästerverk bland många andra förvandlas Mona Lisa plötsligt till Leonardo da Vincis mest berömda verk och den absolut främsta attraktionen i Louvren.

När konstnären Louis Béroud kommer till Salon Carré i konstmuseet Louvren klockan nio på morgonen, tisdagen den 22 augusti 1911, möts han av en nedslående syn. Béroud har tänkt sig att teckna en skiss av Mona Lisa, men på den plats där damen med det gåtfulla leendet brukar hänga är väggen sorgligt tom.

Fyra järnkrokar på den vita väggen är de enda spåren efter Mona Lisa. Béroud blir irriterad. Från tidigare besök i Louvren vet han att målningarna ibland är försvunna, men som tur är bara tillfälligt. Museets fotografer har fria händer att bära ut verken till ateljén och ta katalogbilder av dem, och Béroud förmodar att Mona Lisa just nu badar i skenet från fotoblixtarna.

”När vackra kvinnor inte är hos sin älskare är de oftast hos sin fotograf”, säger han skämtsamt till den grånande vaktmästaren som spankulerar omkring i salen med berömda renässansmålningar.

På väggarna i Salon Carré hänger många andra mästerverk av Leonardo da Vinci, sida vid sida med pärlor av bl.a. Rafael, Tintoretto och Rembrandt. Ingen av de övriga målningarna är dock så liten som Mona Lisa; tavlan mäter bara 77 gånger 53 cm och är lätt att ta under armen.

När Mona Lisa fortfarande inte syns till klockan elva börjar Béroud tröttna på att vänta. ”Hur lång tid kan det egentligen ta att sitta modell? Jag slösar bort min tid. Var vänlig och fråga fotograferna när målningen kommer tillbaka”, ber han vaktmästaren.

VAKTMÄSTAREN ILAR OMKRING

Några minuter senare är ingenting längre sig likt. Louvren, Paris, Frankrike, ja hela världen kommer snart att vara i uppror och vaktmästaren är den förste som inser vad som har hänt. Fotograferna har inte lånat Mona Lisa. De har ingen aning om var hon finns, men uppmanar vaktmästaren att leta i museets övriga gallerier.

I sin jakt på den berömda målningen rusar den alltmer andfådde vaktmästaren från den ena lokalen till den andra. När han letat i en kvart utan resultat börjar han känna sig märkligt obehaglig till mods. Nu kan han inte längre hålla

inne sin frustration utan vrålar "Merde!" (skit) innan han rusar till direktörens kontor. "Mona Lisa är borta!" flämtar han.

FRANKRIKE STÄNGER GRÄNSERNA

Klockan 13 stängs Frankrikes gränser. Louvren, där det vimlar av poliser är redan stängt. Ingen tillåts lämna museet och medan poliserna finkammar varenda vrå och vänder ut och in på alla skåp håller polischefen ett krismöte med museiledningen.

Museicheferna berättar att Louvren alltid har stängt på måndagar och att Mona Lisa senast sågs till på söndagskvällen den 20 augusti. Med andra ord kan tavlan ha varit försvunnen i mer än ett dygn, inser polischefen, och anar att en jätteskandal är under uppsegling. Han är rädd att tjuven hunnit försvinna hur långt som helst, men som alla andra klamrar han sig fast vid förhoppningen att tavlan snart ska dyka upp igen - att alltihop bara är ett missförstånd. I en dunkel vrå i en trappuppgång i Louvren gör en polisman snart ett fynd som krossar all optimism. I trappan ligger både den glasram som suttit framför Mona Lisa och den antika träram som brukar omge henne.

HELA VÄRLDEN FÖRFASAR SIG

Nästan samtidigt som man hittar ramarna sprider sig nyheten som en präriebrand längs Paris soldränkta boulevarder. "Mona Lisa är försvunnen!" ropar tidningsförsäljarna och säljer slut på alla sina tidningar på rekordtid. Både franska och utländska journalister vallfärdar till Louvren och inom några timmar har nyheten spridits över hela världen via telegrafledningarna. Snart ler Mona Lisa gåtfullt på förstasidan av alla världens tidningar

och The New York Times skriver med stora bokstäver att "hela världen förfasar sig. Aldrig förr i världshistorien har någon liknande stöld ägt rum." En fransk tidning frågar sig "vad blir det härnäst? Eiffeltornet?" medan The Washington Post nöjer sig med att konstatera att "konstvärlden befinner sig i chock".

Enligt de främsta experterna har Mona Lisa länge ansetts vara ett av de mest fulländade exemplen på renässanskonst, och en försiktig uppskattning är att målningen är värd omkring 30 miljoner kronor - motsvarande cirka 770 miljoner kronor i dagens penningvärde.

Naturligtvis är en så värdefull tavla intressant för konsttjuvar, men så sent som år 1910 har Louvrens direktör kunnat lugna alla oroliga med att målningen är synnerligen välbevakad. "Det är lika lätt att stjäla Mona Lisa som att smita iväg med ett av kyrktornen på Notre-Dame", påstod han då.

Men direktören var uppenbarligen lite för säker på sin sak. Som en vass replik till hans tvärsäkra uttalande publicerar en tidning ett fotografi av Notre-Dame där det ena tornet har retuscherats bort. "Kan det här också hända?" frågar tidningen ironiskt.

Mona Lisa har varit förhållandevis okänd hos gemene man men sedan målningen nu försvunnit genom en fräck stöld är den leende damen plötsligt på allas läppar. Mona Lisa är inte längre bara ett av många fantastiska konstverk, utan en internationell superkändis. Franska tidningar utlovar svindlande penningssummor i belöning åt den som kan leda polisen på rätt spår i jakten på tjuven.

**TYSKA REGERINGEN SÄGS HA BESTÄLLT
STÖLDEN**

Medan polisen arbetar för högtryck för att återfinna tavlan och stoppar varenda person på Paris gator som bär på ett fyrkantigt paket, har ryktena redan börjat spridas bland fransmännen. Under flera dygn efter stölden får tidningarna hundratals brev varje dag från folk som påstår sig veta var Mona Lisa finns. I synnerhet klärvoajanta, och andra som säger sig stå i förbindelse med det övernaturliga, kommer med nya uppgifter om tavlans öde.

Mona Lisa har förstörts - målningen är uppbränd, sönderslagen eller kastad i Seine, enligt några av brevskrivarna. Men det kommer även in mer uppseendeväckande teorier: en anonym källa hävdar till exempel att stölden är ett beställningsjobb från en vansinnigt rik amerikansk samlare, och en icke namngiven politiker säger sig veta att det är den tyska regeringen som ligger bakom kuppen i ett försök att få Frankrike att framstå i dålig dager och skapa oro i hela landet. Och bara tre år före första världskrigets utbrott är det en teori som faktiskt inte låter fullständigt orimlig.

Polisen i Paris arbetar dock utifrån hypotesen att det är en professionell liga som ligger bakom konststölden. Den teorin är lika god som alla andra eftersom ingen har den blekaste aning om var Mona Lisa befinner sig - givetvis med undantag av den person som har tagit henne.

MONA LISA STULEN AV EN LANDSMAN

Vincenzo Peruggia och Mona Lisa är så att säga gamla bekanta. Under år 1910 och första hälften av 1911 har Peruggia varit med och skurit till den glasram som skyddar målningen mot fukt, skadegörelse och solljus, och han har även glasat in andra av Louvrens mest dyrbara verk. Han har vistats i museet dagligen under drygt ett och ett halvt